

"גם לנשמה מגיע אוכל"

הגלות לחסבה חיצונית ואקטואליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת האזינו שבת שובה יום הכיפורים שנת תשפ"ד

גיליון מספר : 396

1. למה היו כאלה שנמנעו לומר "ברוך הוא וברוך שמו"?
2. מהו המקור לשמה של העיר חלב שבסוריה, ומה מקור שמה של העיר סוריה?
3. אדם שגר בחו"ל האם יש עניין שיהיה לו בבית קופסא עם עפר מארץ ישראל? הוכח מפרשת השבוע!
4. מהו ההסבר בנוסח הברכה "מחיה מתים ברחמים רבים, סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים" הרי אם מחיה מתים בוודאי רופא חולים?
5. באישון העין של הנרצח ניתן להבחין בתמונת פניו של הרוצח! הכיצד?
6. נוח לאדם לגדל מטע של זיתים בגליל ולא לגדל תינוק אחד בארץ ישראל! הכיצד?
7. מדוע אדם שעושה תשובה מאהבה מגיע לו פרס שהעבירות שעשה נהפכות למצוות?
8. איך התייר רבי נטרונאי גאון להתענות בשבת שובה?

"כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל עוונותיכם לפני ה' טהרתו"

9. אדם שיודע שאינו הולך לצום ביום כיפור האם יש לו את המצווה לאכול בערב יום כיפור?
10. האם יש מצוה לשתות יין בערב יום כיפור?
11. חולה שצריך לאכול ביום כיפור האם צריך להעדיף שלא לאכול לחם כדי שלא יצטרך ליטול נטילת ידיים?
12. חולה שאוכל פחות מכשיעור האם צריך לברך בכל פעם שאוכל?
13. האם הכהן גדול היה מברך את ברכת הגומל כאשר היה יוצא מבית קדשי קדשים ביום כיפור בשלום?
14. האם מותר ללבוש ביום כיפור שעון זהב או משקפיים עם מסגרת זהב שהרי אין קטגור נעשה סניגור?
15. האם יש עבירות שאדם עושה מעצמו בלי עצת היצר הרע?
16. חולה הצריך מזון ביום כיפור האם יאכל אוכל רגיל או שיאכל על ידי אינפוזיה?
17. חולה האוכל ביום כיפור האם אומר יעלה ויבא והאם חייב לחזור ולברך כאשר שחכ לומר יעלה ויבא?
18. כמה חולים שהיו ביום הכיפורים בבית חולים ואוכלים ביחד האם חייבים לזמן?

חידות וחידודים

1. מתי עשרת ימי תשובה יהיו ימי מאכל ומשתה ולמי?
2. איזו מלאכה אסור לעשות בליל יום הכיפורים ובבוקר יום הכיפורים, אבל מזמן מנחה קטנה מותר לעשותה?
3. אילו דברים אסור לעשות במשך כל השנה ומותר לעשותם ביום הכיפורים?
4. איך יתכן אדם שהתפלל תפילת נעילה עם הציבור בזמנה ולא שכח כלום, ובכל אופן לא יצא ידי חובת נעילה?
5. איך יתכן שנאמר לאדם לצום יום שלם בגלל יוה"כ ולאחר חמישה ימים אומרים לו שחייב לאכול כזית מצה ואסור לו לאכול חמץ?
6. איזה דבר אסור לעשות בשבת, אבל אם חל יום כיפור בשבת מותר לעשות?
7. למה לא קבעו את יום הכיפורים בחו"ל כמו כל שאר ימים טובים?
8. מה הביאו אל הצוק שממנו זרקו את השעיר לעזאזל מערב יום הכיפורים?
9. מתי בונים סוכה לצורך יום כיפור?

"וַיִּנְתְּנִי לָהֶם בְּבֵיתִי וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם טוֹב מִבְּנִים וּמִבְּנוֹת שֵׁם עוֹלָם אֲתָרְלוּ אֲשֶׁר לֹא יִכְרַת דְּבַר־הַתּוֹרָה וְהַלִּימוֹד בַּעֲלוֹן זֶה מוֹקֵד־שִׁים הַשְּׁבֹעַ לִזְכֹּר וְלַעֲלֹוֹ נִשְׁמַת ר' אריה בראשי בן משה וגאולה זצ"ל
יהי רצון שיעמוד בתפילה ובתחינה לפני מי שאמר והיה והעולם על כל בני משפחתו הנכבדה ועל כלל עם ישראל לגאולה קרובה בחסד וברחמים אמן
ת.נ.צ.ב.ה

עלון זה יוצא לאור בס"ד ע"י בית המדרש "בית - יוסף"

לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן

רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

במחשבה תחילה: בפרוס עלינו יום הכיפורים, היום הגדול והנורא "קץ סליחה ומחילה לישראל", עבודת היום היא כמובן עבודת התשובה. הרמב"ם מייחד את הפרק השביעי של הלכות תשובה למעלות התשובה. שם מבואר כמה גדולה היא מצוות תשובה, שמקרבת את האדם לשכינה, ומביאתו להיות אהוב ונחמד כלפי מעלה. בתחילה הפרק מדגיש הרמב"ם שהתשובה אינה מוגבלת לעבירות שיש בהן מעשה: "אל תאמר שאין תשובה אלא מעבירות שיש בהן מעשה, כגון זנות וגזל וגניבה, אלא כשם שצריך אדם לשוב מאלו, כך הוא צריך לחפש בדעות רעות שיש לו, ולשוב מן הכעס, ומן האיבה, ומן הקנאה, ומן ההיתול, ומרדיפת הממון והכבוד, ומרדיפת המאכלות, וכיוצא בהן - מן הכל צריך לחזור בתשובה".

מעלת התשובה, כפי שעולה מדבריו של הרמב"ם, תלויה בחזרה בתשובה לא רק על מעשיו הרעים, אלא אף על מידותיו הרעות, על תכונותיו שאינן טובות. בחזרנו בתשובה על המעשים, חשוב אפוא לזכור לא רק את המעשה אלא אף את המידה העומדת מאחוריו, ולהרהר לא רק על תיקון המעשה אלא אף על תיקון האדם.

על האדם לחפש אורח פנימי בנפשו, דרך שיוכל לילך בה לתקן את מידותיו - וממילא גם את מעשיו. בכך אנו זוכים להמשך דברי הרמב"ם: "כל הנביאים כולן צוו על התשובה, ואין ישראל נגאלים אלא בתשובה. וכבר הבטיחה תורה שסוף ישראל לעשות תשובה בסוף גלותן, ומיד הן נגאלים, שנאמר: והיה כי יבאו עליך כל הדברים וגו' ושבת עד ה' אלוהיך ושב ה' אלוהיך" - גמר חתימה טובה

למה היו כאלה שנמנעו לומר "ברוך הוא וברוך שמו"?

ובספר במעשה רב השלם (אות י') מובא מכתב יד סינסינטי, שכאשר השי"ץ ממתין בחתימת הברכה בזה אף הגר"א אומר שיש לומר ברוך הוא וברוך שמו כדמוכח בטור בשם הרא"ש.

הגר"ב אפשטיין זצ"ל בעל התורה תמימה כתב בספרו ברוך שאמר (עמוד קי"ד) מביא השערה מדוע יש שנמנעו מלומר "ברוך הוא וברוך שמו", שמקובל אצלו מגדולי ישראל שבימי שתי צבי ימ"ש דקדקו תומכיו לומר "ברוך הוא ברוך שמו" שמכוון בגימטרייה כשמו של מנהיגם (418), ולכן הם נמנעו מלאומרו, אלא שכתב שמכיוון שבטור מביא זאת בתוספת ו' "ברוך הוא וברוך שמו", אם ידקדק לומר כך, נמלט מלכוון לגימטרייה הנ"ל, משום שאומר בתוספת ו' ולא במהירות שנראה כ"ברוך הוא ברוך שמו".

"כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלוהינו" (לב ג).

כתב הטור (או"ח סימן קכ"ד) וז"ל: "שמעתי מאבא מורי (הרא"ש ז"ל) שהיה אומר על כל ברכה וברכה שהיה שומע בכל מקום, "ברוך הוא וברוך שמו" וזה שאמר משה רבינו "כי שם ה' אקרא הבו גדל לאלוהינו". וכן כתב מרן השו"ע שם (סעיף כ"ה).

בספר מעשה רב בהלכות תפילה מובא מנהג הגר"א ז"ל שלא להקפיד על אמירת "ברוך הוא וברוך שמו", משום שהשי"ץ אינו ממתין עד שתכלה מפי העם ומפסיד חזרת התפילה.

מהו המקור לשמה של העיר חלב שבסוריה, ומה מקור שמה של העיר סוריה?

היא ארס צובה ולמה קורין אותה "חלב" כי בהר היה צאנו של אברהם ומעלות יורדות מן ההר ששם היה מושיט לעניים חלב".

"חמאת בקר וחלב צאן" (לב יד)

והביא שם עוד שסוריה היא הארץ שכבש דוד בכיבוש יחיד עם שר צבאו יואב בן צרויה שכתב על אבן אחת שבחומת העיר "אני יואב בן צרויה כבשתי את העיר הזאת", ויתכן שהשם "צרויה" הפך ל"סוריה".

בהקדמה לספר באר יצחק (פירוש על האבן עזרא לר' יצחק שרים זצ"ל) מביא הר"י אליהו שרים שכתב רבי פתחיה מרגינשבורג (אחיו של רבינו יצחק הלבן מבעלי התוספות, שהוא סבב הרבה בעולם) "יומשם ל"חלב"

אדם שגר בחו"ל האם יש עניין שיהיה לו בבית קופסא עם עפר מארץ ישראל? הוכח מפרשת השבוע!

בספר לעת מצוא (לקוט דינים ומנהגים בענייני מיתה וקבורה מהר"י יצחק אדלר זצ"ל כפר חסידים תשמ"ז עמוד עט) מביא העתק ממכתב הגאון ר' אליהו גוטמאכר זצ"ל בעניין קבורה בעפר ארץ ישראל, שאם נותנים על המת מעפר הארץ יש בזה נמי "וכפר אדמתו עמו", ושם מביא בתוך דבריו בזה הלשון: "גם למודעה שמי שאפשר לו להיות כלי בעפר ארץ ישראל בחייו בחדר שבו רוב תשמישו מביא לו ולכל בני ביתו קדושה וטהרה", עכ"ל.

"הרינינו גוים עמו כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו וכפר אדמתו עמו" (לב מג).

ברמ"א (יו"ד סימן שסג סעיף א) כתב: שיש נוהגים בחוץ לארץ שנותנים מעפר ארץ ישראל בקבר, ויש למנהג זה על מה שישמכו.

מהו ההסבר בנוסח הברכה "מחיה מתים ברחמים רבים, סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים" הרי אם מחיה מתים בוודאי רופא חולים?

הקב"ה מקים אותם כשהם במומם ואח"כ מרפאם, כדי שיראו כולם שהם אותם אלו שבחיותם היו בעלי מומים.

"ראו עתה כי אני הוא ואין אלוהים עמדי אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא ואין מידי מציל" (לב לט).

ונראה לפי זה לבאר מה שאומרים בתפילת שמונה עשרה "מחיה מתים ברחמים רבים, סומך נופלים, ורופא חולים, ומתיר אסורים", שהי לכאורה צריך להתחיל הפוך מהקל לכבד, כי אם הקב"ה יכול לחיות מתים ודאי שיכול לרפא חולים.

בגמרא במסכת פסחים (דף סח ע"א) דורשת הגמרא את הפסוק הזה על תחיית המתים, בתחילה מה ש"אני ממית אני מחיה", והדר מה ש"מחצתי ואני ארפא",

אלא שיש לומר שזה מרמז למה שכתבה הגמרא שבתחיית המתים קודם הקב"ה יחיה את המתים, ורק אחר כך יסמוך הנופלים וירפא החולים.

וכתב רש"י שכדרך שהן מתים חגרים סומים אילמים, כך הן חייב במומן, ואחר כך מתרפאים, כדכתיב "אז ידלג כאיל פסח". והביאור בזה שאם המתים יקומו לתחיית המתים בלא מום, יאמרו אחרים שאין זה אותם אנשים שמתו, ומניין שזה תחיית המתים אולי זה אנשים חדשים, לכן באישון העיני של הנרצח ניתן להבחין בתמונת פניו של הרוצח! הכיצד?

"ימצאהו בארץ מדבר ובתוהו ילל ישימון יסבבנהו יבוננהו יצרנו כאישון עינו" (לב י)

בשו"ת בית יצחק (אהע"ז ח"א סימן פז) מובא: שמעתי כי המציאו השופטים עילה להכיר את הרוצח, להביט היטב באישון הנרצח, וכיון שכל מראה שאנו רואים נשאר חקוק בעינינו, והתמונה האחרונה אשר הביט הנרצח הלא הייתה דמות הרוצח, נוכל על ידי זה להכיר מי היה הרוצח, אמנם בוודאי לא נוכל להרוג על ידי הכרה כזאת ורק יועיל להגיע על ידי כך אל האמת.

דוד המלך כותב בספר תהילים (יז ח) "שמרני כאישון בת עיני" וכתב במצודות ציון: אישון הוא השחור, ונקרא אישון על שנראה בו צורת איש קטן והנוי"ן יורה על קוטן הדבר.

נוח לאדם לגדל מטע של זיתים בגליל ולא לגדל תינוק אחד בארץ ישראל! הכיצד?

וכתב רש"י: "ישמן מחלמיש צור", אלו זיתים של גוש חלב, החלמיש צור תקפו וחזקו של סלע.

"ירכבהו על במתי ארץ ויאכל תנובות שדי וינקהו דבש מסלע ושמן מחלמיש צור" (לב יג)

ועיין בשו"ת הרשב"ש (סימן ב ד"ה אין ספק) לגבי אדם שרוצה לעלות לארץ ישראל שאין ספק שאם יש לאדם בנים ויודע שלא ימצא להם מקום ראוי ללמוד תורה בארץ ישראל, ובחז"ל הוא מוצא להם, בכגון זה אין שום מצוה לעלות לארץ ישראל.

וכן כתב בפלא יועץ (מערכת אות ד ערך דירה) וז"ל: טוב לקבוע דירתו בירושלים עיה"ק תובב"א אם לא שחושב שבעיר אחרת יהיה לו יותר יישוב לעבודת ה' יתברך שאז אפילו ישיבת חוץ לארץ טובה משיבת ארץ ישראל, כי זה כל האדם שיעבוד את בוראו עבודה שלימה עבודה תמה ויהיה הוא משכן אל הקדושה.

מדוע אדם שעושה תשובה מאהבה מגיע לו פרס שהעבירות שעשה נהפכות למצוות?

שעושה תשובה מקבל כזה שכר, הא תינה דהעוון עצמו נמחק ולא יזכירו לו כלל פשעיו הראשונים אבל למה בתשובה מאהבה נעשו הזדונות זכיות מה זה שהאדם יוכל להשתכר ולקבל פרס על ידי החטא שעשה ושב ממנו.

חנוכת התורה (ליקוטים חז"ל) והמקנה במסכת קידושין (דף מ' ע"א') מתרצים: על פי מה דאיתא בגמרא במסכת קידושין (דף ל"ט ע"ב) דמחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה אבל מחשבה רעה אין הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה עד כאן, ומפני זה כשאדם עושה עבירה במחשבה ובמעשה השי"ת בחסדו אינו שוקל המחשבה לרעה ונשאר רק המעשה, והנה אחר כך כשעושה תשובה במחשבה ומטיב דרכיו במפעלים טובים ומחשבות לבו יטהר אז מועיל מעשה הטוב של התשובה למחות מעשה העבירה והמחשבות הטובות של התשובה מאהבה הקדוש ברוך הוא מצרפה לטוב ונעשו לו זכיות, אבל אם עושה התשובה מיראה אז אין כאן מחשבה טובה שתצטרף לטוב שהרי מפני פחד העונש ומורא הפורעניות הוא שב, וכל מה שעושה הוא רק למען טובתו לבל ילכד בפח יוקשים, על כן העבירה נשארה לו להיחשב כשגגה מפני שאבד זמנו ולא עשה טוב.

בספר ערבי נחל (שבת תשובה שנת תקנ"ב) מבאר: שכאשר אדם שב תשובה מאהבה, עושה תשובה גם על מחשבת העבירות שעשה וא"כ נהיה מחשבה טובה והקב"ה מצרפה למעשה, אך בתשובה מיראה אינו עושה תשובה אלא על המעשה עצמו ולא על המחשבה.

השפת אמת (עיוכ"פ) מבאר: דמכיון שעל ידי העבירה הוא עושה תשובה, נמצא שהעבירה הייתה הסיבה למצות התשובה, לכן נעשה זכיות, ומבאר עוד שמטעם זה באומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה, דכאן הוא להפוך, שמכיוון שהתשובה היא סיבת חטאו, לכן אין מספיקין בידו לעשות תשובה.

ה"חפץ חיים" בספרו "שמירת הלשון" (חלק ב' פרק א') מבאר: מי שעושה תשובה מאהבה ודאי מתמרמר על כל עוון בפני עצמו ובוכה ומתאונן איך מלאו לבו לעבור על רצון הבורא המחיה כל המציאות בחסדו וטובו, ובחרטה נעקר החטא מעיקרו ומקיים מצות עשה של תשובה, ונמצא שעל כל חטא שעשה מתחלה חוץ ממה שעוקרו כלא היה, מצטרף לו מצות עשה של התשובה, ואם כן נהיה לו זכות מכל עוון.

במדרש רבה בבראשית (כ ו) מובא מאמרו של רבי אלעזר בן רשב"י שנוח לו לאדם לגדל לגיון (מידה גדולה) זיתים בגליל ולא לגדל תינוק אחד בארץ ישראל. משמעות אמירה זאת של רבי אלעזר בן רשב"י היא: כי למרות גידול הזיתים בגליל אינו תהליך קל ופשוט, שהרי הגליל כולו שטח הררי מלא סלעים ואדמת טרשים, ויונקותיו הזערערים הרכים של עץ הזית צריכים לחדור בקרקעית האבן הקשה עד כדי הכאת שרשים עמוקים שיתנו להם אחיזה וצמיחה. עם כל זה אין לדמות בכלל את הקושי והצער שיש אפילו בגידול לגיון שלם של זיתים, לצער גידולו של תינוק אחד בארץ ישראל. וסיבת הדבר כיון שלגודל קדושת ארץ ישראל ומעלתה, הניסיונות בה קשים יותר.

אמרינן בגמרא במסכת יומא (דף פ"ו ע"ב) דבתשובה מאהבה כל עבירות מתהפכות למצוות.

ובזה פירש החתם סופר דבר נפלא: מה שנאמר בפרשת אחרי מות: "לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה ויעש כאשר צווה ה' את משה" (ט"ז ל"ד) דהיינו האדם שעושה תשובה מאהבה מתכפרים לו עבירות ונחשב כאילו עשה את הדברים שהקב"ה ציווה לעשות.

ובסוף פרשת כי תצא (עמוד קד) כותב החתם סופר דבר נורא וז"ל: הנה השב בתשובה שלימה, קודם שיקרב למשפט וכבר נתהפכו זכויות, ע"כ יבואו עדין נשמתו ואבריו ויעידו שביום פלוני הלכנו לבהכ"ס וביהמ"ד, אף על פי שבאותו יום הלכו לטרטאות מכל מקום כבר נתהפך לזכות ועשה מזה הליכה לביהמ"ד וכו' ובאו עדי ס"מ ושלוחו ומזימים אותם הרי עמנו הייתם ביום פלוני בבית טרטאות, אבל אנחנו מאמינים שבאמת בלי התשובה היינו עד זומם, אבל עכשיו אני בטוח שבזכות התשובה אני כמו שהולך בבית המדרש.

וכן כתב החתם סופר דרשות (חלק א' עמוד י"ט) בדרשה לשבת תשובה כתב חידוש גדול בעניין תשובה מאהבה וז"ל דמי שעושה תשובה מאהבה, כל זכות נבילה שאכל, נעשה כמו זכות מאכילת קרבן בירושלים.

ובזה מבארים המפרשים: מה דאיתא בגמרא במסכת ברכות (דף ל"ד ע"ב) גדולי בעלי תשובה שבמקום שעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורים יכולים לעמוד, היינו משום שאם עושים תשובה על עבירות שלהם יהא להם כל כך הרבה זכיות הרבה יותר מצדיקים, כך כתב החיד"א בספרו פני דוד שמיני.

ולפי יסוד זה כתבו המפרשים דבר נפלא ליישב מנהג הרבה מקומות: שאומרים וידוי ביום כיפור בנעימה ובניגון, והקשה בפירוש תפארת ישראל על המשניות (סוף מסכת תענית) לכאורה כיצד אנו עושים זאת והרי היה האדם צריך למרר בבכי בווידי כשמתוודה על העוונות.

ומתוך התפארת ישראל על המשניות (סוף מסכת תענית) דמכיון דבתשובה מאהבה זדונות נעשה לו זכיות, א"כ עושה עכשיו הרבה מצוות, לכן אומר את זה בנעימה.

והקשה המהרש"א (שם) וכן בחנוכה התורה (ליקוטים על חז"ל ס"ק ק"ג) ובספר המקנה על הגמרא במסכת קידושין (דף מ' ע"א): מדוע מי

זה הכסף ילך לצדקה,
ואני אלך לחיים טובים!

כדי שנזכה לשנה טובה ומתוקה
השנה יותר מתמיד מביאים את פדיון הכפרות לבית המדרש "בית - יוסף"
כדי להיות שותף בזיכוי הרבים וקונים סגור ליום הדין
ניתן להעביר את פדיון הכפרות והתרומות:
לבנק מרכזתיל דסקונט סניף 621 מספר חשבון 89099
או בביט למספר טלפון: 052-8144488
אבינו מלכנו קרע רוע גזר דיננו
שנזכה כולנו לשמים רבות נעימות וטובות

איך התיר רבי נטרונאי גאון להתענות בשבת שובה?

והטור הביא שהנה כבר הרא"ש הקשה עליו שדבריו תמוהים שאוסר להתענות ביו"ט ראשון והתיר להתענות בשבת ולכן פסק כרב האי גאון, וכך אכן גם פסק מרן להלכה בשולחן ערוך.

ר' אלעזר פלעקלס זצ"ל תלמידו של הנודע ביהודה בספרו שו"ת תשובה מאהבה (ח"ב לשו"ע או"ח סי' תקצ"ז) מביא ששמע בילדותו מרבו הנודע ביהודה ישוב על הקושיה על שיטת רב נטרונאי גאון. והוא על פי משי"כ

כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח תקצז א) שאין מתענין בראש השנה ולא בשבת שובה, והוא על פי שיטת ר' האי גאון המובא בטור שם.

ואולם שם במקום הביא הטור שיטת ר' נטרונאי גאון שביום ראשון של ר"ה לא יתענה משום דמדאורייתא הוא, אבל ביום טוב שני ובשבת שובה לית בהו קושיא, משום דעשרה ימים אינן משונין מכל ימות השנה לפיכך נהגו רבותינו ליישב בהן בתענית בין בחול בין בשבת.

וכן ביום השלישי, וכן אם חל ר"ה בשבת יהיה שבת נוספת דהיינו שבת שובה. אבל שבת שבתוך הימים שבין ר"ה ליוה"כ דאי אפשר לתקן עוד התיר להתענות להציל ממות נפשו. וזה אשר דקדק רב נטרונאי ד"עשרת הימים האלו משונין מכל ימות השנה", ר"ל בהם צריכים אנו לתקן כל הימים מימות השנה, ולפיכך נהגו רבותינו ליישב בתענית בין חול ובין בשבת, והמה דברי צחות ודברי פי חכם חן ושפתים יישק.

אדם שיוודע שאינו הולך לצום ביום כיפור האם יש לו את המצווה לאכול בערב יום כיפור?

יארע לו אונס ויאכל ביום הכיפורים, ומי שאינו מתענה ביום כפור, אין לו מצוה לאכול ערב יום הכיפור, נמצא שבידך ברכה לבטלה, וכן כתב בשו"ת קרן לדוד (או"ח סימן ס"א ס"ק ט').

וכענין זה כתב בעל המנחת חינוך בספרו גן רוה בפרשת אמור (ס"ק ז') דכתב דעיקר טעם האכילה בערב יום כיפור כדי שיהא יותר קשה לצום, כשאוכלים יום לפני זה, ועל ידי זה יקבל שכר על ב' ימים, ולכך אין מברכים, דשמה יארע אונס ולא יתענה והיה ברכתו לבטלה.

וישנם עוד כמה טעמים מדוע לא תיקנו חכמים ברכה על מצות אכילת ערב יום כיפור:

בשו"ת שיח יצחק (או"ח סימן רצ"א) מבאר על פי מה שכתבו התוספות בגמרא במסכת חולין (דף ק"ה ע"ב) דאין מברכים על נטילת מים אחרונים, משום דהם לצורך האדם משום מלח סדומית, א"כ ה"ה באכילת ערב יום כיפור שהוא לצורך אדם שהתענית לא יזיק אין מברכים.

השדה חמד (אסיפת דינים מערכת ברכות סימן א') מביא מכיוון שאין עושה המצווה בבת אחת, דמצוות אכילה מקיים בכל היום אין מברכים עליה.

עוד מבאר השדה חמד (שם): מכיוון שחז"ל לא תיקנו ברכת המצוות אלא על דבר שניכר מתוך מעשיו שעושה את זה לשם מצוה, כגון שציונו לאכול מצה או מרור אשר בלתי הצווי יכול לאכול כל מה שירצה להשביע את נפשו, ובאכילת מצה או מרור ניכר שהוא בכדי למלא ציוויו, אבל באכילה בערב יום כיפור גם בלי צווי הבורא היה אוכל ואין ניכר באכילתו איזה ענין מיוחד שנוכל בשל כך לברך עליו.

האם יש מצוה לשתות יין בערב יום כיפור?

המצווה, וכן היה צריך להיות לולי ששכיח סכנה, אלא על כרחך שיש מצוה בשתיית יין בערב יום כיפור.

ולכאורה יש לדון על ראייתו, שיתכן שמצות השתייה בערב יום כיפור, מקיים גם בשתיית מים, ומכל מקום גם השותה יין מקיים מצוה, וחשב שמצווה זאת תגן עליו.

אבל אולי יש להביא ראיה שיש מצווה בשתיית יין, מהמבואר בגמרא במסכת יומא (דף פז ע"ב) שיש מצוה להתוודות במנחה של ערב יום כיפור, קודם סעודה המפסקת, שמא תיטרף דעתו בסעודה, ופירש רש"י מחמת שכרות, ואולי יש ראיה מכאן שיש מצוה בשתיית יין, ולכן חששו משכרות. ושמה יש לדחות שבכל סעודתם היו רגילים בשתיית יין כדי לשרות המאכל, ולכן חששו משכרות. (חש"ח ר"ה ט ע"א).

חולה שצריך לאכול ביום כיפור האם צריך להעדיף שלא לאכול לחם כדי שלא יצטרך ליטול נטילת ידיים?

כזית וכזית שבה, ומשום הכי יש להעדיף לשחוט עבור חולה שיש בו פקוח נפש בשבת, ולעבור פעם אחת על איסור חמור, מאשר להאכילו נבילות ולעבור הרבה פעמים על לאו, ולפי"ז יש לומר דה"ה בנידון דידן בחולה שצריך לאכול בתשעה באב או ביום כיפור עדיף שייטול ידיו ויעשה פעם אחת האיסור, ממה שיאכל כמה פעמים בלא נט"י. וכן תמה: דביום הכיפורים ותשעה באב אינו אסור רק רחיצה של תענוג, אבל רחיצה שאינו של תענוג מותר, א"כ מי שנוטל ידיו לפת אינו מתכוון לשם תענוג, ואינו נוטל ידיו אלא משום מצות חכמים ולכן מותר ליטול ידיו שחרית, וכמו כשעושה צרכיו ולתפילה ולברכת כוהנים מותר ליטול ידיו, א"כ ה"ה כשאוכל מותר ליטול ידיו וחייב ואינו מקרי רחיצה של תענוג.

וכן כתב בשו"ת לבושי מרדכי (יו"ד מ"ת סימן י"א) דחולה האוכל ביום הכיפורים חייב ליטול ידיים ולית בזה סרך איסור רחיצה, דכיון דאינה רחיצה של תענוג רק עושהו משום מצות חכמים ליכא איסור.

וכן כתב הגאון רבי שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל מובא בספר שמירת שבת כהלכתה (פרק ל"ט סק"א), וכן מובא בהליכות שלמה (פרק ו' סק"י) דחולה הנוטל ידיו צריך ליטול עד הפרק כמו בכל יום כיון דהוא נטילה מדינא משא"כ בשאר נטילות.

בשם רבנו האריז"ל דבכל יום בין ר"ה לבין יום כיפור צריך האדם לתקן אותו היום של כל השנה, דהיינו ביום א' צריך לשוב אל השי"ת על כל מה שחטא תמיד ביום ראשון, וכן ביום שני וכן ביום שלישי, ואם לא עשה כן ועבר יום אחד משבעת ימים אלו הרי זה מתחייב בנפשו והוא מעוות לא יוכל לתקן עוד. ולכן ביום א' של ר"ה כיון שאותו היום היה גם אחרי ר"ה למה לו להתענות בשביל התשובה ולחלל יו"ט דאורייתא חנם, למשל אם חל ר"ה ביום שני, יהיה יום שני נוסף בין ר"ה ליוה"כ

אדם שיוודע שאינו הולך לצום ביום כיפור האם יש לו גם את המצווה לאכול בערב יום כיפור או דילמא יש לו חיוב לאכול אף על פי שיוודע שאין הולך לצום.

והנה בשו"ת כתב סופר (או"ח סימן ק"יב) הסתפק בדיון זה וז"ל: מי שאין יכול להתענות ביוה"כ"פ אם מחויב לאכול בערב יוה"כ"פ או נימא כיון דאי אפשר לו לקיים להתענות בעשירי, אין עליו חיוב לאכול בתשעי, ומסתבר לכאורה דחייב, דניהו דאין יכול לקיים כולו, וקיים מקצתו דכל האוכל בתשעי כאילו התענה, תשעי ועשירי, אבל אם ניזול לפי הטעם דמצווה זו כדי שיהא לנו כח להתענות בעשירי, וכמו שכתב רש"י בגמרא במסכת יומא (דף פ"א ע"ב ד"ה כל האוכל) וכן כתב הטור (סימן תר"ד) וז"ל: והכי משמע קרא ועניתם בתשעה, כלומר התקן עצמך בתשעה, שתוכל להתענות בעשרה, וכיון שאין יכול להתענות בעשירי, ליכא מצוה לגבי ידיה לאכול. ובסוף דבריו מסיק הכתב סופר: דאין לסמוך על טעמא של קרא להקל, לכן צריך להחמיר אפילו שמי שאינו מתענה ביום כיפור, צריך לאכול בערב יום כיפור, אבל נשים שלא חלה להם מצוה חייבים להתענות, הוא משום שיהא להם כוח להתענות דבלא"ה הויה מצוה שהזמן גרמא, יש אריכות בזה ואין להאריך א"כ ככהאי גוונא שאין מתענות בוודאי אין להם חיוב לאכול.

הגרצ"פ פראנק זצ"ל בספרו מקראי קודש (ימים נוראים סימן ל"ז) כתב: דאפילו לפי מה שכתב הכתב סופר דנשים פטורות ממצות אכילה אם אין מתענות, אבל אם הרופא צווה לאשה לאכול פחות מכשעור, אם כן חשיב שפיר מתענה, באופן כזה לכ"ע יהא מצוה לאשה לאכול בערב יום הכיפורים, כיון דהוא מתענה ביום כיפור.

ואולם הנצי"ב בספרו העמק שאלה (שאלתה קס"ז ס"ק י"ב) כתב דלכן אין מברכים על מצות אכילת ערב יום הכיפורים דחיישינן שמא

כתב הירושלמי במסכת תרומות (פ"ח ה"ג) חד בר נש איגלי לה גרב דחמר, אזל בערובא צומא רבא למישפכיניה, חמתיה חד א"ל הביה לי נשתייה, א"ל לאו מגלי הוא, א"ל הביה לי, ומרי דצומא ליקום, לא איספק משתייה עד דאיתחלחל. (אדם שהיה לו חבית יין בגליו, והיה לו לחוש שמא שתה ממנו נחש, וכנס בו הארס, ולכן הלך לשפוך אותו בערב יום כיפור, ראה אותו אחד שהוא הולך לשפכו, אמר לו תן לי ואני אשתהו, אמר לו בעל החבית, והרי זה היה מגולה, השיב לו, תן לי אותו, והקב"ה שצוה על הצום, וצווה לאכול קודם יום כיפור, יעזור שלא יאונה לי רע, ומיד כשהתחיל לשתותו, נתחלחל מהארס של הנחש). ופירשו הר"ש מסירליאו, והפני משה, דקא משמע לן שאין סומכין על הנס, במקום ששכיח סכנה.

וכתב בגילויני הש"ס שמהירושלמי משמע שיש מצוה לשתות יין ביום כיפור. וכנראה ראייתו, שאם לא כן, למה עלה בדעתו, שינצל בזכות

יש לחקור חולה שצריך לאכול ביום הכיפורים, ואפשר לו לאכול שאר דברים חוץ מלחם האם יש לו לדקדק שלא לאכול לחם משום שצריך ליטול ידיים לפני האכילה והווה רחיצה שאסור או דילמא כיון דהותרה לו לאכול מותר לאכול מה שרוצה.

הנה בראשית הדברים צריך לברר האם אדם האוכל ביום הכיפורים נוטל את ידיו כשאוכל.

הנה בשו"ת שיח יצחק (או"ח סימן ש"ג) כתב שחולה האוכל לחם ביום כיפור אינו צריך ליטול ידיים, דבוודאי לא תקנו חכמים לאיש המוכרח לאכול מחמת סכנה ביום הלזו, שיחויב בנטילת ידיים, ולעקור עינוי רחיצה שחיובו מן התורה, רק אם צריך לאכול שיאכל בלא נטילה.

ובשו"ת מהרי"ל דיסקין (ק"א סימן ס"ח) נסתפק בחולה שאוכל בתשעה באב האם נוטל ידיו או עדיף שיאכל בלא נטילת ידיים ומניחו בצ"ע.

ואולם בשו"ת יד סופר (סימן ז' ס"ק ד') תמה עליו ע"פ מה שכתב הר"ן בגמרא במסכת יומא (דף פ"ג ע"א ד"ה וגרסינן) דלגבי חולה אין איסור נבילה קל מאיסור שבת, דנחיה דנבלה איסור לאו, ושבת איסור סקילה, מ"מ איכא חומרה אחרינא בנבילה לפי שהאוכל עובר בלאו על כל

לאכול דווקא שאר דברים שאין צריך נטילה, דכיון שנטילת ידיים לא מקרי רחיצה של תענוג, אי"כ ליכא איסור ואפשר לכתחילה לאכול לחם אפילו שיכול לאכול שאר דברים.

וכן פסק מו"ר הגרש"ה וואזנר זצ"ל בספרו שו"ת שבט הלוי (ח"ח סימן קל"ט) דחולה האוכל ביום הכיפורים נוטל ידיו.

ואם כן לפי כל הני שיטות הפוסקים להלכה דמותר ליטול ידיים ולית בזה איסור רחיצה כיון דאינו של תענוג, אי"כ בוודאי דאין צריך לדקדק

חולה שאוכל פחות מכשיעור האם צריך לברך בכל פעם שאוכל?

יש לחקור חולה שאוכל פחות מכשיעור האם צריך כל פעם שאוכל לברך כיון דאסור לו לאכול כשיעור בפעם אחת הויא היסח הדעת או דילמא כיון שדעתו לאכול ולשתות עוד לא הויא היסח הדעת.

הנה בשו"ת מהרש"ם (ח"ו סימן ל"ח) כתב דאינו צריך לברך כיון דהיה בדעתו לאכול ולשתות עוד ולא הסיח דעתו מזה לא מקרי היסח הדעת, אע"ג שיש לו איסור לאכול ולשתות הכל בפעם אחת. והביא ראיה: מהא דכתב הפרי מגדים באשל אברהם (סו"ס ר"י סק"ח) במי שברך על מאכל ובאותה שעה אסור לו כגון בתענית והמתין זמן מה עד הלילה ולא הסיח דעתו מהני, הרי דאפילו כאשר בירך והפסיק ולא אכל, ואח"כ אכל אין צריך לברך שנית, אי"כ כ"ש היכא שברך ואכל ולא הסיח דעתו שאין צריך לברך בכל פעם.

וכן כתב בשו"ת יוסף דעת לבעל השואל ומשיב (סימן כ"ג) בשותה מי מעיין לרפואה ובפקודת הרופאים צריך לשהות בהילוך חצי שעה בין כוס לכוס ופסק דצריך לברך על כל כוס, משום דהליכה הויא הפסק, משמע אבל בגלל שמפסיק ואסור לו לאכול לא מקרי הפסק, כיון דאינו מסיח דעת מזה, אי"כ בחולה ביום כפורים שיושב במקום אחת אין צריך לברך בכל פעם.

וכן פסק הגאון רבי שלמה זלמן אוירבאך זצ"ל הובאו דבריו בהליכות שלמה (פ"ו ס"ק י"א) דאינו מברך בכל פעם שאוכל כיון דאינו מסיח דעת אינו חייב לברך בכל פעם.

האם הכהן גדול היה מברך את ברכת הגומל כאשר היה יוצא מבית קדשי קדשים ביום כיפור בשלום?

נכנס מדעתו ולכן לא יברך ברכת הגומל בצאתו מבית קודשי הקודשים בשלום במוצאי יום הכיפורים.

אבל ממשיך החיד"א ומביא בשם גדול אחר שאף הכהן גדול נתחייב בהודאה בצאתו בשלום מן הקודש ומברך הגומל, שהרי ניצול מסכנת חיים, ואם כך הוא הדין הכא.

החיד"א בספרו מחזיק ברכה (או"ח סימן קי"ט ס"ק א') כתב בשם אביו שכהן גדול בצאתו מן קדש הקדשים לא בירך ברכת הגומל, למרות שרבים מן הכהנים לא יצאו בשלום. וטעם הדבר: שדווקא על סכנה שבאה לו לאדם בעל כרחו ושלא מדעתו צריך לברך ברכת הגומל, אבל דבר שעושה מחמת צווי הבורא אינו מברך הגומל, אם כן בסכנה שבא מדעתו נמי לא יצטרך לברך, והכא לגבי הכהן הגדול הר יהוא היה

האם מותר ללבוש ביום כיפור שעון זהב או משקפיים עם מסגרת זהב שהרי אין קטגור נעשה סניגור?

ובספר מטה אפרים (סימן תר"ט סעיף י"א) כתב: כי נהגו ליפות את הקיטל של החתנים בעטרה של כסף על בית הצוואר, לפי שלובשים אותו ביום הקדוש, וגם ביום טוב של פסח בשני הלילות הראשונים, וזה מקרוב שעושים של זהב או מקצתה של זהב ומקצתה של כסף, ולא ידעו שיש סמך מן התלמוד שלא ללבוש זהב, וכן הנשים הלובושות לבנים ביום הקדוש הזה, אין מעטרים אותם בזהב ומנהג ישראל תורה הוא ע"כ.

ובאלף למטה (שם אות ז') מביא את דברי התיבת גומא, וכותב דאם כי נהגו לעשות לקיטל בית צוואר נחפה בכסף לכבוד יוה"כ דדרשינן, ולקדוש ה' מכובד כבדהו בכסות נקיה, ומכל מקום לא נהגו לעשותו של זהב, דאמרינן שאין הכהן גדול נכנס בבגדי זהב לפני ולפנים לפי שאין קטגור נעשה סניגור, ואף דאמרינן בגמרא במסכת ראש השנה (דף כ"ו) דדווקא מכפר קאמרינן שלא יהיה בזהב, וא"כ לפי הטעם שלובשים קיטל ביוה"כ כדי שייכנע לבו בלבושו בגדי מתים, אין להקפיד שלא לעשות בו זהב, דלאו מכפר הוא, אך נראה כיון שעושים אותו לבן ע"ד כשגל ילבינו הוי נמי דומיה דמכפר.

ובשו"ת בצל החכמה (חלק ו' סימן ג') נשאל האם מותר ללבוש ביום כיפור שעון זהב או משקפיים עם מסגרת של זהב, וכתב דמדברי המטה אפרים ה"ל מוכח דכל שאינו דומיה דמכפר אין קפידה לעשותו של זהב, אדרבה מבואר במשנה במסכת יומא (דף ל"ז ע"א) של אשכרוע היו ועשאון בן גמלא של זהב והיו מזכירים אותו לשבח, מונבו המלך היה עושה כל ידות הכלים של יום הכפורים של זהב ע"כ, הרי דכל שאין בו צד מכפר יש מעלה בשל זהב לכבוד היום, מעתה משקפים ושעון וכל כה"ג שאין בהם שום צד ורמוז מכפר אין קפידה שלא ללבושם כשהם של זהב. ומסיק: אבל מי שאינו לובש שעון של זהב, וכה"ג רק בשבתות וימים טובים, נכון שלא ילבשם ביוה"כ משום אימת הדין כמו שכתב במשנה ברורה (סימן תר"י מ"ב סקט"ז) וז"ל ונוהגים שגם הנשים לובשות בגדים לבנים ונקיים לכבוד היום אבל לא יקשטו עצמם בתכשיטים שמתקשטים בהם בשבת ויו"ט מפני אימת יום הדין.

אומרת הגמרא במסכת ראש השנה (דף כ"ו ע"א) שהכהן גדול היה לו איסור להיכנס לקודש הקדשים בבגדי זהב, משום דמהזהב עשו את העגל ואין קטגור נעשה סניגור, ומבארת הגמרא שם דרך בדברים שנכנסים בו לפני ולפנים אסור שיהא זהב.

יש לחקור האם ביום כיפור יש איסור להלביש שעון זהב או משקפיים עם מסגרת של זהב דהרי אין קטגור נעשה סניגור או דילמא אין איסור?

הנה הריטב"א בגמרא במסכת ראש השנה (דף כ"ו ע"א) כתב וטלית מצויצת שהיא מוזהבת מותר ללבוש ביום הכפורים דהא ודאי כלחוץ דמו, אם כן לפי דבריו לכאורה אין שום איסור ללבוש בגדי זהב בבית הכנסת כיון דאינו לפני ולפנים ובוודאי שגם שעון זהב מותר.

אבל בפרי מגדים בספרו תיבת גמא (פרשת אחרי מות) כתב וז"ל האידנא ביום הכיפור שאין נוהגים ללבוש זהב בבית הכנסת, לויס אפשר שרי, ומכ"ש נשים בבית הכנסת שלהן, עיין שו"ת שב יעקב (ח"א יו"ד סימן ס"ד) ריבה שנקברה עם נזמי זהב כתב שאין לפותחו מכמה טעמים, וגם באשה לא שייך קטגור דלא נתנו לעגל, הוא הדין לויס, ומכל מקום דלא לייטי לאינצוי, ונשים מזונתיה ביד בעלה שייך קטרוג, לכן נוהגים שאין לובשים זהב כלל ביום הכיפור.

ובהגהות רבי עקיבא איגר על השו"ע (או"ח סימן תר"י) מביא את דברי הפרי מגדים וז"ל: יש מקומות דנוהגים שלא ללבוש בזהב מטעם לא יבא קטגור, ובנשים לא שייך דהא לא נתנו זהב לעגל וכן לויס.

וצריך עיון שהביא בשמו דלנשים מותר, הרי למסקנה אסר הפרי מגדים גם לנשים.

ובחכמת שלמה (או"ח סימן תקצ"א) דן בהא דקיימ"ל דאין תוקעים בראש השנה בשופר של פרה משום דאין קטגור נעשה סניגור, האם כוהנים ולויס שלא היו בחטא העגל מותר להם לתקוע עי"ש.

האם יש עבירות שאדם עושה מעצמו בלי עצת היצר הרע?

באחד מהווידיים שאנו מתוודים עליהם ביום הכיפורים בעל חטא או אומרים: על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע.

השל"ה (שער האותיות אות י"ד יצר טוב) וכן באליה רבה (סימן תר"ז) הקשו: וכי כל העבירות שאומרים הם לא מהיצר הרע, אם כן מה זה הווידוי על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע.

השל"ה הקדוש מתרץ: כל העבירות הם בשעת מעשה כשבא עבירה לידם, אבל זה מיידי בתכונה רעה שחושב מחשבת און בדבר שאין ביכולתו לבוא לידי עבירה זו, רק חושב אילו היה כך הייתי עושה כך.

השל"ה וכן כתב בדרשות מהר"י מליסא (ליקוט ביאורי תפילה מסידור דרך החיים) וכן הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל בספרו חכמת שלמה (פרשת נח) מבארים: פירוש שלא יביא את עצמו לידי יצר הרע, וזהו על חטא שחטאנו לפניך ביצר הרע, שהבאנו על עצמנו לגירוי יצר הרע.

עוד מבאר השל"ה: על דרך הא דתנן בגמרא במסכת ברכות (דף נ"ד ע"א) בכל לבבך (דברים ו' ה') בשני יצריך, שיעבוד את השם יתברך ביצר טוב וביצר הרע ומה ענין האהבה עם יצר הרע, על זה יש הרבה פירושים וכתבו השל"ה לעיל (עשרה מאמרות אות קי"ז קכ"ב) ולכל הפירושים ניחא, שמתודה עליהם שחטאנו, שלא אהבנו את ה' גם ביצר הרע.

ובאליה רבה (סימן תר"ז) גם תירץ כך וז"ל: נראה לומר כדאיתא במשנה סוף מסכת ברכות (דף נד ע"א) בכל לבבך בשני יצריך, ביצר טוב וביצר הרע, ופירש נחלת יעקב (פרשת ואתחנן ד"ה בכל לבבך) ביצר הרע

חולה הצריך מזון ביום כיפור האם יאכל אוכל רגיל או שיאכל על ידי אינפוזיה?

הפסוק והאבדתו, הרי זה מורה על חומרת הדבר, ויש לדחות, שאין זה מורה על החומרה, רק כשעושה זאת להכעיס, וצ"ע.

ובמשך חכמה פרשת אמור (כ"ג כ"ז) העיר על הנאמר בתורה "ועיניתם את נפשתיכם והקרבתם אשה לה", ובפסוק שלאחר מכן כתיב "וכל מלאכה לא תעשו", והפסיק בהקדמה בין העינוי למלאכה, ונראה דהעינוי לא הותרה מכללה במקדש, ולכן אמר ועיניתם מאמר כולל אף לגבוה, ואיסור מלאכה הותר בשל גבוה, עכ"ד, לפי זה אכילה חמורה יותר כי היא לא הותרה מכללה, ואיסור שלא הותר מכללה חמור יותר.

עוד נראה שלכן יש להעדיף את האינפוזיה: שבאכילה הגוף נהנה, מה שאין כן במלאכה, ויש בזה כפיית היצר, והיא עדיפה.

ויש עוד סברה לומר: דהיא שהחולה בעצמו שותה הרי זה קל יותר מאשר כשהרופא צריך לעשות עבורו איזו שהיא מלאכה.

חולה האוכל ביום כיפור האם אומר יעלה ויבא והאם חייב לחזור ולברך כאשר שכח לומר יעלה ויבא?

הכא יום הוא שנתחייב בארבע תפלות אם כן חזינן דדווקא מידי דקביעות הוא לזה היום אז דווקא מזכיר היום כמו נעילה שהיום גורם לחיוב לומר אותה התפילה כמו שאר התפילות על כן הווינן התפילות שוות, מה שאין כן בתפלת ערבית שאין היום גורם לחיובה אלא מפני תקנת חכמים מפני הסכנה אין לה דמיון לשאר התפלות שהם חיובים ליום זה, א"כ הדברים ק"ו כאן שלא יזכיר היום בברכת המזון דהא התם יש עכ"פ חיוב מצד היום לומר ערבית מצד התקנה אפילו הכי אינו מזכיר כיון שאינו חיוב גמור ליום זה כשאר התפלות, קל וחומר כאן שאין היום גורם, דאדרבה סדר היום הוא שלא לברך ברכת המזון כי אין בו אכילה רק מצד המקרה שאירע לזה אונס המביאו לידי ברכת המזון היאך נאמר כאן שהיום גורם לו דאם תאמר שהיום גורם אם יבוא לידי כך הכי נמי נימה לענין ערבית אף על פי שאין חיוב גמור עליו אלא ודאי שזה אינו, וזה לא דמי לשאר יום טוב שיש עליו חיוב מצד היום לאכול דאסור להיות בלא אכילה, מה שאין כן כאן הוא להיפך אלא שהאונס גורם האכילה קדושת יום כיפור מאי בעי הכא.

ובמטה אפרים (סימן תרי"ח ס"ק י"ז) כתב דכיון דיש שיטה דביום כיפור אין צריך לומר כלל יעלה ויבא בברכת המזון, במקום שיש טורח לחולה רשאי להקל בזה.

ובמשנה ברורה (סימן קפ"ח ס"ק י"ט) פסק ביום הכיפורים לענין חולה שצריך לאכול בו וצריך לומר בו יעלה ויבא כדלקמן (סימן תרי"ח ס"י) אם פתח בהטוב והמטיב וזכר שלא אמר יעלה ויבא אינו צריך לחזור וכמו בראש חודש ואם נזכר קודם שהתחיל ברכת הטוב והמטיב, יש אומרים דצריך לומר ברוך שנתן ימים קדושים לישראל את יום הכיפורים הזה בלי חתימה, ויש אומרים דבזה לא תקנו חכמים כלל נוסח ברכה להשלים הזכרת יעלה ויבא וכל שלא אמר במקומו שוב אינו חוזר, וכן מסתברא.

יש שרצה להביא ראיה שיש חיוב להזכיר יעלה ויבא ביום כיפור בברכת המזון: מהא דאיתא בגמרא במסכת שבת (דף כ"ד ע"א) דבתעניות ליכא הזכרה בברכת המזון, ופירש רש"י (ד"ה בברכת המזון של ערבית בכניסתו) וכל שכן ביציאתו שכבר עבר היום, ולמה לא פירש לענין חולה שאוכל בתענית אם יזכיר מאורע היום, מוכח דסבירא ליה דבו ביום שייך הזכרה, כך הקשה בחכמת שלמה (או"ח סימן תרי"ח ס"ק

הנה הגר"י זילברשטיין שליט"א בספרו חשוקי חמד בגמרא במסכת שבועות (דף י"ג) נסתפק בחולה שהגיע לבית חולים ביום כיפור, ואפשר להשקותו ברביעית מים, או לזון אותו באינפוזיה, מה קל יותר, שאם ישתה את המים יעבור על מה שנאמר ועיניתם, ואם יעשו מלאכה שיחברוהו לאינפוזיה, יעברו על מה שכתב בתורה, כל מלאכה לא תעשו. ומסיק: נאמר בתורה (ויקרא כ"ג כ"ט) "כי כל הנפש אשר לא תענה בעצם היום הזה ונכרתה מעמיה" ובפסוק לי כתוב "וכל הנפש אשר תעשה כל מלאכה והאבדתי את הנפש שהוא מקרב עמה" וכתב העמק דבר, בתורת כוהנים תניא לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מהו, כשהוא אומר והאבדתי, לימד על הכרת שהוא אבדן הנפש, מיהו פירש הכתוב האבדון במלאכה, ובכל מקום שהוא מפורש הוא חמור יותר, והיינו כמו שכתב הספורנו שהעושה מלאכה ביום הכיפורים הרי זה להכעיס, או שאינו מאמין בקדושת היום, משא"כ האוכל זה לתיאבון, עכ"ל. אם כן מבואר בדבריו שמלאכה חמורה יותר, ואף ששניהם אינו עושה להכעיס, מכל מקום כיון שכתוב בו מפורש את

יש לחקור חולה האוכל ביום כיפור האם אומר יעלה ויבא בברכת המזון והאם חייב לחזור ולברך אם שכח לומר יעלה ויבא?

הנה בשיבולי לקט (סימן שי"ב) כתב וז"ל חולה שאכל ביום כיפור אם צריך להזכיר מעין המאורע בברכת המזון או לא, נראה דלזו מצוה כלל באכילה זו מחמת היום, כי אדרבה היום גורם לו איסור אכילה לו ולכל ישראל, אלא מפני שפקוח נפש עומד עליו ודוחה לו אשתרי ליה ומשווי ליה כחול לגביה לענין אכילה, מסתבר דלא תקנו ליה רבנן הזכרה, דלא דמי לראש חודש דהתם אסור בתענית ויש באכילה דררא דמצווה.

אבל הטור (או"ח הלכות יום הכיפורים סימן תרי"ח) בסופו כתב חולה שאכל ביום הכיפורים ונתיישב דעתו בענין שיכול לברך, היה אומר אדוני אבי הרא"ש ז"ל שצריך להזכיר של יום הכיפורים בברכת המזון שאומר יעלה ויבא בבונה ירושלים.

וכן כתב הלבוש (או"ח סימן תרי"ח סעיף ז) חולה שאכל ביום כיפור ונתיישב דעתו עליו בענין שיכול לברך, צריך לברך, ויזכור של יום כיפור בברכת המזון שאומר יעלה ויבא בבונה ירושלים, ולא אמרין מצוה הבאה בעבירה היא ולא יברך עליה, שאין האכילה עבירה גבי חולה שיש בו סכנה, כי אדרבה מצוה הוא לגביה דוחי בהם אמר רחמנא ולא שימות בהן כדאמרין בגמרא במסכת יומא (דף פ"ה ע"ב) והרי יום כיפור לגבי דידיה הוא כשאר ימים טובים לגבי שאר אדם לענין אכילה, והלכך מצוה הוא לו לאכול כמו בשאר יום טוב כיון שיש בו סכנה, ולכן יברך עליה ויזכור יום כיפור ביעלה ויבא בבונה ירושלים.

ולענין הלכה: פסק מרן בשולחן ערוך בהלכות יום הכיפורים (סימן תרי"ח סעיף י) חולה שאכל ביוה"כ ונתיישב דעתו בענין שיכול לברך, צריך להזכיר של יוה"כ בברכת המזון, יעלה ויבא בבונה ירושלים.

ובט"ז אורח חיים סימן תרי"ח ס"ק י' הקשה על דברי מרן השולחן ערוך: ממה דאיתא בגמרא במסכת שבת (דף כ"ד) הלכתא יום כיפור שחל להיות בשבת המתפלל נעילה צריך להזכיר של שבת יום הוא שנתחייב בד' תפילות, ופרכין מהא דאמר רבא יום טוב שחל להיות בשבת ש"ץ היורד לפני תיבה ערבית אין צריך להזכיר של י"ט שאלמלא שבת אין ש"ץ יורד לפני התיבה ערבית ביום טוב, ומשום הכי השתא התם בדין הוא דאפי' בשבת נמי ל"צ ורבנן הוא דתקון משום סכנה אבל

הזכרה זו, אבל בתשעה באב ויום הכיפורים דיש בהם הזכרה אחרת שאינו מדבר מגוף התענית, יש לומר דמזכיר.

(י) והחכמת שלמה דוחה זאת דאין זה ראייה: הנתם מיירי בשאר תעניות, דליכא בהו הזכרה רק ענינו, ואם כן פשיטא דבאוכל לא שייך

כמה חולים שהיו ביום הכיפורים בבית חולים ואוכלים ביחד האם חייבים לזמן?

שליח ציבור ענינו בין גואל לרופא, ומגן אברהם חולק על זה, באשר אין רשאים להתענות בצבור בחודש ניסן, כן לא יעשה לעשות פרסום לדבר, וכמו כן לעני"ד בזה, מאחר שהיום הזה הוא יום צום גדול, זהו יום הכי קדוש אם שמחמת שהם בסכנה הותר להם לאכול, אבל מהיכי תיתי להזדמן ביחד דהוי פרסום, כשלטי גיבורים מסכת מגילה דגם בגי נקרא פרסום, ולהזדמן ביחד, והרי דינא יתיב במי שהוצרך לאכול בתענית ציבור שיאכל בצנעה ובמקום שלא יראו אותו.

הגרש"ז אורבאך זצ"ל בספרו הליכות שלמה (יום כיפור פרק ו' ס"ק י"ג) כתב שלשה שמונתרים לאכול ביום כיפור יתכן שאין ראוי שיאכלו כאחד, דהואיל והתורה אמרה ועניתם, אלא שמפני ההכרח הם צריכים לעבור ולאכול, אפשר דאין ראוי להם לקבוע יחד, ואף אם אכלו ביחד יש להסתפק אם חייבין בזימון, דיתכן שאף אם קבעו, אין זה חשיב קביעות, דכיון שהיה שמח לצום ומצטער על ביטול המצווה, ולמעשה היה מורה שלא יזמנו.

יש לחקור האם יש חיוב זימון ביום כיפור וכמה חולים בבית חולים אחת שאוכלים ביחד חייבים לזמן או דילמא ליכא חיוב זימון ביום כיפור.

הנה בשו"ת שיח יצחק (סימן ש"ד) נשאל בבית החולים דחברא קדישה, אשר ישנם שם איזה חולים מסוכנים אשר על פי אומדן הרופאים מחויבים לאכול כדי שביעה ביום הקדוש, והם שוכבים ויושבים בחדר אחד, אם אחר אכילתם ביום הכיפורים צריכים להצטרף לזימון ולברך יחד או לא. וכותב השיח יצחק: דתליא במחלוקת הפוסקים דלפי שיטת הט"ז (סוסי"י תרי"ח ס"ק יו) דסבירא ליה שלא יזכיר כשאר יום כיפור בברכת המזון, הרי לדעת הט"ז אין דין אמירת ברכת המזון הלזה כמו שאר ברכת המזון, שמחוייב להזכיר ענין היום, כמ"כ לא יזמנו ביחד ג"כ, אבל לפי שיטת המגן אברהם (ס"ק יו) דסבירא ליה כהטור ולדעתו שמחוייב להזכיר ענין היום, אפשר שגם יזמנו.

ומסיק: אמנם יש לדמות דבר זה, למה שכתב המגן אברהם (סימן ת"ע) שהכנסת הגדולה סבירה ליה, דעשרה בכורים המתענים בערב פסח יזכיר

חידות וחידודים

10. **מתי עשרת ימי תשובה יהיו ימי מאכל ומשתה ולמי?**
אומרת הגמרא במסכת ראש השנה (דף ח' ע"ב) בשנת היובל מראש השנה ועד יום הכיפורים אין עבדים משתעבדים לאדוניהם, אלא אוכלים ושותים ושמחים.
11. **איזו מלאכה אסור לעשות בליל יום הכיפורים ובבוקר יום הכיפורים, אבל מזמן מנחה קטנה מותר לעשותה?**
הכנת אוכלים ומשקים ותיקונם לצורך מוצאי יום הכיפורים, והתירו חכמים מזמן מנחה קטנה להתחיל ולהכין כדי שלא יצטרכו לטרוח במוצאי תענית יום הכיפורים. ואולם כיום נהגו לאסור! ועיין באריכות במרן בשולחן ערוך (סימן תרי"א ס"א ובנו"כ).
12. **אילו דברים אסור לעשות במשך כל השנה ומותר לעשותם ביום הכיפורים?**
ישנם כמה וכמה דברים שאסור לעשות במשך כל השנה וביום הכיפורים מותר לעשותם. ואלו הם:
 1. במשך כל השנה אסור לצום בשבת, ואילו ביום כיפור שחל בשבת מותר ומצווה לצום גם בשבת.
 2. במשך כל ימות השנה מותר אסור לומר "ברו שם כבוד מלכותו לעולם ועד" בקול רם, וביום כיפור מותר מכיוון שהרי אנחנו כמו מלאכים (מרן בשולחן ערוך סימן תרי"ט ס"ב).
3. כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן סג ס"ב): הרוצה להחמיר כשהוא יושב, לעמוד ולקרוא קריאת שמע מעומד נקרא עבריין, וכתב האליהו רבה בשם המהרש"ל שביום הכיפורים כולם מודים שמותר לעמוד, משום שאינו עושה כן משום יוהרה אלא כדי להידמות למלאכים ועיין במשנה ברורה (תרי"ט סק"ח) ובסוף דבריו כתב המשנ"ב שהפרי מגדים אוסר.
4. במשך כל ימות השנה אסור להתפלל תפילת שמונה עשרה יחף חוץ מתשעה באב ויום הכיפורים, וכן כתב התוספות בגמרא במסכת שבת (דף י' ע"א ד"ה רמי פורמזקל).
5. במשך כל ימות השנה בשבת אסור לקרוא לאור הנר, וביום כיפור שחל בשבת מותר, וכן כתב מרן בשולחן ערוך בסימן תרי"א.
6. במשך כל ימות השנה בשבת קודש אסור לבקש באמצע התפילה בקשות פרטיות, ואילו ביום הכיפורים שחל בשבת – מותר לבקש בקשות פרטיות.
13. **איך יתכן אדם שהתפלל תפילת נעילה עם הציבור בזמנה ולא שכח כלום, ובכל אופן לא יצא ידי חובת נעילה?**
מרן הגרש"ה וואזנר זצוק"ל כתב בספרו שו"ת שבט הלוי (ח"ד תשובה י"ד) אדם שנאנס ולא התפלל תפילת מנחה אלא התפלל רק תפילת נעילה, התפילה עולה לו למנחה ולא לתפילת נעילה. אמנם בשו"ת שבט הלוי (ח"י תשובה י"ז) כתב שאין זה מוכרח.
14. **איך יתכן שנאמר לאדם לצום יום שלם בגלל יוה"כ ולאחר חמישה ימים אומרים לו שחייב לאכול מזנה ואסור לו לאכול חמץ?**
כתב הביאור הלכה (ריש סימן שד"מ) אדם שנמצא במדבר ללא לוח שנה וללא יכולת לדעת מה התאריך, ושכח אם עכשיו זה חודש ניסן או חודש תשרי, ביום העשירי לחודש חייב לצום – שמא זהו יום הכיפורים, ולאחר חמישה ימים חייב לחשוש שמא זהו פסח ואסור בחץ, וחייב באכילת מצה.
15. **איזה דבר אסור לעשות בשבת, אבל אם חל יום כיפור בשבת מותר לעשות?**
כתב מרן בשולחן ערוך (סימן ער"ה ס"ח) דאם יום כיפור חל בשבת מותר לקרוא לאור הנר, מה שאין כן בכל ימות השנה שבשבת אסור לקרוא הנר שמא יטה.
16. **למה לא קבעו את יום הכיפורים בחו"ל כמו כל שאר ימים טובים?**
כתב מרן בבית יוסף (או"ח סימן תרכ"ד בשם הגה"ת) וכן מבואר בירושלמי במסכת חלה (פ"א ה"א) וכן כתב המשנ"ב (תרכ"ד ס"ק יז) וכן כתב בשער הציון (ס"ק כ"א).
17. **מה הביאו אל הצוק שממנו זרקו את השעיר לעזאזל מערב יום הכיפורים?**
כתב תוספות רע"א בגמרא במסכת יומא (פו מו) בשם תוספות ישנים שהיו מביאים בערב יום כיפור את חוט השני שקשרו על קרנו. מכיוון שהר העזאזל היה מחוץ לתחום ואסור להביאו לשם ביום הכיפורים.
18. **מתי בונים סוכה לצורך יום כיפור?**
כותבת המשנה במסכת סוכה שביום הכיפורים כאשר שלחו את השעיר לעזאזל למדבר בנו סוכות לפני יום הכיפורים, והסיבה היא כדי שהשליח יוכל לנוח שם בדרכו להר העזאזל.

לאחר פספס שנים של הדפסת והפצת עלון זה בארץ ובחו"ל, פאחר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות, לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם מאוד את כמות הדפסת והפצת העלונים. מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה ולהפיצו באזור פגורך. ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזכויו הרבים לבריאות אושר נחת זש"ק ולע"נ. הפענויין להיזות שזותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים יוכל לפנות לטלפון: 052-814448

ניתן לסייע גם בתרומה בביט לטלפון עספר: 052-8144488

לקראת תחילתה של שנה: רגע אחד לפני שיום הכיפורים פורש את כנפיו ובא עם אוירת התחדשות מרנינה. זהו הזמן לסיכום ועריכת חשבון, מה נעשה בשנה החולפת ומה השאיפה לעתיד. וכמו בכל חברה המציגה את דוחותיה לכלל השותפים הקיימים והשותפים העתידיים, כך גם אנו מתכבדים להביא לכם השותפים בפועל ולכם החפצים להשקיע בהשקעה בטוחה ולהיות חלק מזיכוי הרבים במהפכה הרוחנית בשכונת מורשת בגבעת זאב, ולכלל המשפחה המורחבת שלנו. אבל בשונה מכל חברה שהביזוסי היא המכנה המשותף היחיד של השותפים, כאן מדובר במשהו אחר לחלוטין – מדובר פה בקהילה אחת, באחים בידידים ובעיקר באנשים אשר לב יהודי מפעפע בקרבם עם תחושה של ערבות הדדית שפועמת בתוכם בלב חם.

"חשבון נפש" – במלא מובן המילה. חשבון של נפשות. חשבון של משפחות שזכו לחיים חדשים, חיים של התעלות, חיים של תורה, חיים של שמחה ותקווה ובעיקר חיים מלאים בעשייה ובשייכות. חיים של משפחות שלימות שהחיים שלהם קיבלו תפנית רוחנית שונה לחלוטין. חיים של עוללים קטנים אשר הם בני הדור הבא, שקבלו קרן אור חדשה על ידי שהם מגיעים לבית המדרש לומדים והוגים בתורה בכל יום.

אז מה היה לנו בשנה האחרונה?

בראש ובראשונה אנו ממשיכים משקיעים ובונים את דור העתיד, אנו מתמקדים בבני הנוער שהם פני העדה של הדור הבא.

כולל אברכים: בית המדרש פתוח בכל שעות היום ובי"ה אברכי חמד יושבים ולומדים בבית המדרש בכל שעות היממה.

כולל ערב: בכל ערב מתקבצים להם אברכי חמד ואנשים העמלים לפרנסתם לשעה של קורח רוח ולימוד בצוותא כדיבוק חברים המתקיים בכל ערב בבית המדרש בין השעות 20.30-23.30.

ישיבת המתמידים: בכל יום בין השעות 19.00 – 20.00 מתקיים בבית המדרש "ישיבת המתמידים" בו בני הנוער בכיתות ב' – ז' יושבים ולומדים בצוותא תורה, מוסר, ויראת שמים. אשר בסיום הלימוד המשותף כל ילד בלי יוצא מהכלל מקבל הפתעות ופרסים, ומידי שבוע נערכת הגרלה מיוחדת בין כל המשתתפים.

לימוד משניות בעל פה: כחלק מהמטרות שלקחנו על עצמנו להרבות לימוד ואהבת התורה משיבת המתמידים יצאנו בפרויקט לימוד משניות בעל פה, בו ילדים בכיתות ב' – ז' לומדים פרקי משנה מבעל פה ונבחנים עליהם, וכדי לעודד את בני הנוער הם מקבלים מלגה כספית כעידוד ודרבון להמשיך ללימוד משניות ביתר שאת ביתר עוז. עלות כל נער 180 ₪ לחודש כולל מבחנים במשנה בעל פה.

והגית: גם לבני הנוער הלומדים בכיתות ז' – ח' אשר למדו בעודם קטנים בישיבת המתמידים בבית המדרש אנו דואגים, פרויקט "והגית" בו לאחר הלימודים הילדים ובני הנוער בכיתות ז' – ח' במקום להסתובב ברחוב מתקבצים הנערים לבית המדרש ולומדים בחברותות בחשק רב ועם תענית דיבור, מאחר ואנו מאמינים כי "חונך לנער על פי דרכו" אנו נותנים לבני הנוער את האחריות את הברגרות ואת העצמאות הנפשית, וכל נער בתחילת הלימוד אומר את השמות של התורם שמחזיק אותו ואת הבקשות הפרטיות של התורם, ורושם לעצמו את השעות בהם הוא היה ולמד בבית המדרש ובסיום כל חודש הנער מקבל מלגה כספית לפי השעות בהם הוא למד בבית המדרש בתענית דיבור. עלות כל ילד הינה 200 ₪ לחודש.

אוצר הספרים: בשנה זו הגדלנו והעשרנו את אוצר הספרים בספרים רבים בכל מקצועות היהדות, וכן בספרי קודש נדירים במיוחד, עלות הוצאות עבור קניית הספרים בשנה שלחפה ועברה לה מסתכמת במעל 85.000 ₪, חסרים עוד הרבה מאוד ספרי קודש ספרי ראשונים ואחרונים, ספרי שו"ת, הגות מחשבה מוסר הלכה ואגדה לטובת אברכי הכולל, לומדי בית המדרש וכל באי ומתפללי בית המדרש הבאים לחטוף שעה של לימוד ביום ובבילה.

אבות ובנים: בכל שבת קודש לאחר תפילת מוסף, אנו עורכים קידוש מיוחד ולאחריו מתקיימת תכנית "אבות ובנים", בו אנו מחזקים את הקשר ביננו ההורים לבין ילדנו היקרים על ידי לימוד משותף בצוותא, אשר בסיום הלימוד כל ילד או נער בלי יוצא מהכלל מקבל פרסים והפתעות יקרות ערך, ובכל חודש נערכת הגרלה מיוחדת בין המשתתפים על פרסים יקרי ערך.

קופת עזרה לזלות ולמשפחות נזקקות: כחלק מהמטרות שלנו אנו עוזרים ומסייעים למשפחות אשר הפרנסה דחוקה להם מאוד בעזרה זו שבועית במצרכים, ומזון, או במתן עזרה כספית לתשלום הוצאות חשמל שכר לימוד וכדומה...

ומה יהיה לנו בנוסף בעזה"י ובעזרת תרומותיכם בשנה הבאה עלינו לטובה?

הרחבת עזרת נשים: אנו רוצים להוקיר טובה לציבור הנשים אשר שולחים את בעליהם ולידיהם בשעות הקריטיות והקשות ביום, אנו מרגישים חובה קדושה שגם להן יהיה מקום תפילה וכינוס מיוחד למען תפילה והתכנסות לשיעורי תורה השקפה ובניין והעצמת הבית היהודי. ולכן אנו חפצים להגדיל את עזרת הנשים ולהפוך אותו למקום כינוס מיוחד למען מטרה קדושה ונעלה זו, ישנה אפשרות לזכות ולהקדיש את עזרת הנשים לעילוי נשמת, בריאות הצלחה וכ"ו כמו כן ניתן לזכות לקריאת שם לעזרת הנשים לע"נ הקרובים לכם.

חדר שיעורים לתורה ולתפילה: בבית המדרש ישנה פעילות תורנית רבה בה מתקיימים כמה מסגרות שיעורים במקביל, כיום כל קבוצה לומדת בצד אחר של בית המדרש, בעזה"י השאיפה היא לבנות חדר שיעורים חדש לתורה ולתפילה. **בוא וקח לך חלק בקניית אמה על אמה בסך \$600 בפריסה לתשלומים למשך שנה.**

מטבח וחדר אוכל: כדי שיהיה לכלל ציבור הלומדים המתפללים בבית המדרש וכל העמלים ביגיע כפיהם ובאים לחטוף כמה שעות לימוד תורה מקום בו יוכלו להירגע לחטוף משהו להחיות את הגוף הנפש והנשמה ולהמשיך ללמוד. אנו רוצים לבנות מטבח חדש גדול ומאובזר אשר יהיה פתוח 24 שעות ובו יהיה משקה חם / קר / שתיה מתוקה מיני עוגות ועוגיות כדי להחיות את הנפש, ובעתיד אנו חפצים להקים במטבח זה בית תמחוי בו יבושל אוכל למען משפחות נזקקות. עלות בניית המטבח וחדר האוכל הינה \$125.000 - **בוא וקח חלק בפרויקט זה בתרומתך, ניתן לזכות ולהקדיש את המטבח /או חדר האוכל לעילוי נשמת היקרים לכם לזיכרון עולם בהיכל ה'.**

קופת גמילות חסדים: בגלל המצב הכלכלי הקשה משפחות רבות מתחננים לעזר וסיוע במתן הלוואה כדי שהם יוכלו לשרוד את החודש, אנו חפצים בעזרת ה' יתברך ובעזרת תרומותיכם לפתוח קרן גמ"ח הלוואות בתשלומים נוחים, יהודי יקר זכור: בפרויקט זה התרומה שלך תמיד נשארת והזכויות שלך הינם רבות ולנצח נצחים!

כל המשך התנופה התורנית הפעילות הברוכה וכל מעשה החסד תלוי אך ורק בך!

זו ההזדמנות שלך להיות שותף בזיכוי הרבים ובלימוד התורה העתידי!

ביום הכיפורים נעמוד כולנו בתפילה לפני הקב"ה, כעבדא דמתחנן למריה, וכבן המתרפק לפני אביו ונבקש – "חותמנו לחיים". אבינו אב הרחמן, תן לנו חיים טובים, שנה טובה ומתוקה. כתבנו בספרם של צדיקים לשנה טובה מתוקה ומבורכת, מלאה בכל טוב. ולכם השותפים היקרים שלנו וכלל התורמים לבית המדרש: זכרו אתם ממש לא נמצאים לבד, לצדכם יעמדו כל אותם אלפי שעות לימוד בהם תמכתם בנו ובזכותכם כל אותם פרויקטים מתקיימים, לצדכם יעמדו כל אותם הזכויות, של כל אותם משפחות ונפשות שזכו לחיים אחרים בזכותכם. אותם הנפשות יהיו הסגורים שלכם. ומידה כנגד מידה תזכו להיכתב לאלתר לחיים טובים ולשלום. **בחותמו של מלך ייחתם על כל השותפים – זכאי בדיון! נפש תחת נפש!**

לפרטים נוספים: הרב שמעון נעים: 058-7700681 הרב אראל טראב: 054-6887982 הרב יוסף ויצמן: 052-8144488

לתרומות סיוע ועזרה: בנק מרכנתיל דיסקונט מספר בנק: 17 סניף: 621 מספר חשבון: 89099

את תרומותיכם תוכלו גם להעביר בביט בטלפון מספר: 052-8144488